

ZAKLJUČEK PROJEKTA MLADI V SLOVENSKEM ZAMEJSTVU: DRUŽBENI IN KULTURNI KONTEKSTI TER SODOBNI IZZIVI

Štiri knjige kot podlaga za nadaljnje raziskave

Med letoma 2013 in 2016 je potekal raziskovalni projekt *MLADI V SLOVENSKEM ZAMEJSTVU: DRUŽBENI IN KULTURNI KONTEKSTI TER SODOBNI IZZIVI*. Projektna zasnova je izhajala iz spoznanja, da so mladi v zamejstvu osrednje vprašanje aktualnega zgodovinskega trenutka vsakega od štirih zamejstev v Avstriji, Italiji, Hrvaški in Madžarski.

Interdisciplinarno zastavljena raziskava je temeljila na vsebinah, ki močno vplivajo na etničnost mladih, njihovo vključevanje v družbeno življenje, njihov odnos tako do večinskega etničnega okolja države bivanja kot do države matičnega naroda ter odnos teh okolij do mladih. Raziskava je temeljila na kvantitativnem anketiranju in kvalitativnih narativnih intervjujih mladih ter pregledu relevantne literature. V projekt so bile vključene štiri raziskovalne ustanove: Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) v Ljubljani, ki je kot osrednja slovenska znanstvenoraziskovalna ustanova na tem področju projekt tudi vodil, in zamejski raziskovalni inštituti: Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu (SZI), Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik v Celovcu (SNIUJ) in Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu (SLORI). Projekt je vodila zgodovinarica, sociologinja in politologinja dr. Vera Kržišnik-Bukić, znanstvena svetnica na INV. Po uspešno ocenjenem zaključenem projektnem delu je skrbno spodbujala nastanek in izid vseh štirih monografskih zvezkov.

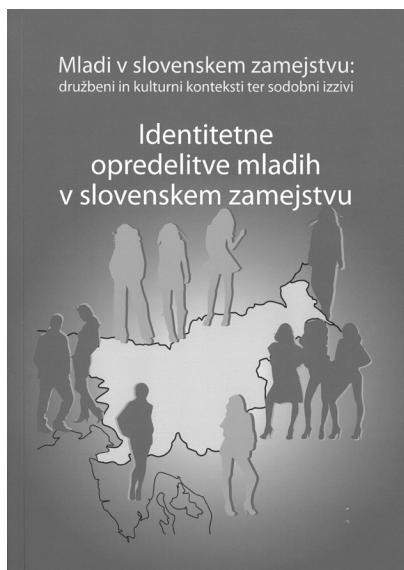
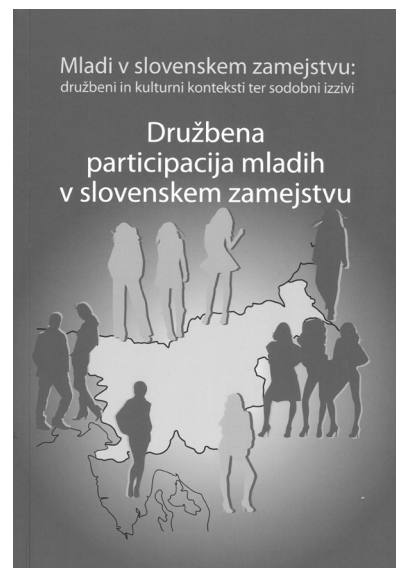
Projekt je financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS). Raziskavo in njene knjižne izsledke njihovi urednici in urednika v obliki krajših prispevkov predstavljajo v pričujoči in naslednji številki *Glasnika SED*.

V prvem zvezku, ki ga je uredila Vera Kržišnik-Bukić (INV Ljubljana) in je izšel leta 2017, so avtorji (Zaira Vidau, Milan Obid, Katalin Munda Hirnök, Sonja Novak Lukanović, Barbara Riman in Mojca Medvešek) raziskali splošni položaj mladih v slovenskih zamejstvih. Drugi zvezek je uredil Milan Obid (SZI Celovec), izšel je leta 2018. Namenjen je raziskavi identitete opredelitve mladih, pri tem so avtorji (Zaira Vidau, Milan Obid, Katalin Munda Hirnök, Sonja Novak Lukanović, Barbara Riman in Mojca Medvešek) naleteli na marsikatero podobnost, hkrati pa med zamejstvi izsledili izrazite razlike. Leta 2018 je pod uredništvom Devana Jagodica (SLORI Trst) izšel še tretji zvezek, avtorji (Zaira Vidau, Martina Piko-Rustia, Katalin Munda Hirnök, Sonja Novak Lukanović,

Barbara Riman in Mojca Medvešek) pa v njem predstavljajo obsežno raziskavo družbenih in kulturnih kontekstov mladih v slovenskem zamejstvu skozi prizmo njihove družbene participacije oziroma njihovega dejavnega vključevanja v številne organizacije civilne družbe. Zvezek vsebuje tudi sezname društev in ustanov v vseh štirih zamejstvih, ki jih je kartograf Miha Brvar (INV) predstavil tudi na zemljevidu. V četrtem in zadnjem zvezku, ki je izšel leta 2019 in ga je uredila Sonja Novak Lukanović (INV Ljubljana), avtorji (Devan Jagodica, Martina Piko-Rustia, Katalin Munda Hirnök, Sonja Novak Lukanović, Barbara Riman in Mojca Medvešek) prikazujejo rabo slovenskega jezika tako na individualni kot institucionalni ravni in stališča mladih do slovenskega jezika. V tem zvezku so pomembni tudi sezname vzgojno-izobraževalnih ustanov v slovenskih zamejstvih, ki so prav tako prikazani na zemljevidih kartografa Mihe Brvarja (INV). Vsebine v knjigah so s pomočjo rezultatov ankete podane z grafi, s citati intervjuvank in intervjuvancev iz narativnih intervjujev ob uporabi relevantne literature in raziskovalnih izkušenj posameznih raziskovalcev in raziskovalk. V pričujoči številki *Glasnika SED* Vera Kržišnik-Bukić in Milan Obid v krajših prispevkih predstavljata prva dva zvezka, tretji in četrti zvezek bosta predstavljena v naslednji številki.

Čeprav so mladi in njihova kultura kot interdisciplinarna tema tudi del etnoloških raziskav, se z njimi v zamejstvu te raziskave le redko ukvarjajo. Pričujoči zaključeni raziskovalni projekt pa ponuja tudi izhodišča za razmišljanje o kulturi mladih v slovenskem zamejstvu z vidika etnologije. Za etnologijo se odpirajo zanimiva in pomembna raziskovalna vprašanja, npr. kako mladi sprejemajo, ohranjajo in prenašajo tradicije v svojih družinah, kako jih spreminjajo in prilagajajo novemu času, kaj (katero identiteto) s tradicijami povezujejo, kaj pojmujejo kot tradicijo/tradicije svoje skupnosti, kaj kot tradicijo/tradicije večinskega naroda ipd. Prav tako zanimivo je vprašanje, katere »slovenske tradicije« gojijo slovenska kulturna društva, kako jih predajajo mladim, kaj mladi sprejemajo in česa ne, in navsezadnje, ključno vprašanje, ali je mladim omogočeno po svoje razvijati prenesena izročila in tradicije in jih prilagajati sodobnemu času ipd. To so nekatera od raziskovalnih vprašanj, za katere imamo etnologi ustrezne raziskovalne izkušnje, ki lahko doprinesejo k še boljšemu razumevanju tega, kako mladi gledajo na »slovenske tradi-

* Martina Piko-Rustia, mag. filozofije, znanstvena vodja inštituta, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, Celovec/Klagenfurt, Avstrija; piko@ethno.at.

126 cije» v svojih družinah (npr. ohranjanje slovenskih pesmi, molitev in drugih obrednih obrazcev pri šegah in navadah, koledovanjih ipd.) in slovenskih kulturnih društvih. To bi, ob identiteti, ki jo razvijajo kot državljani držav, v katerih živijo, dodatno prispevalo k razumevanju specifične »slovenske identitete« mladih v slovenskem zamejstvu. Mladi so prihodnost vsakega naroda. Obravnavani projekt in štiri knjige, ki so sledile, so bili in so namenjeni prikazu

in analizi različnih družbenih kontekstov mladih generacij v slovenskem zamejstvu. Raziskovalci in avtorji se zahvaljujemo mladim v zamejstvu za njihovo dejavnost na vseh družbenih področjih in tudi za spodbudo, da do izročila razvijajo nove sodobne poglede, ki omogočajo prenos jezika in tradicij v današnji in prihodnji čas.